

Forsikringsmæglereformidling og aflønning efter de nye regler

af Tine Egelund Thomsen og Morten Samuelsson

Tine Egelund Thomsen
tet@kromannreumert.com

Denne artikel handler om de regler i forsikringsformidlingsloven, der blev gennemført i 2006. Hovedvægten ligger på lovens nye bestemmelse om forbud mod provision fra forsikringsselskaber til forsikringsmæglere i tilknytning til det konkrete kundeforhold.

I artiklen bliver der redegjort for indholdet og rækkevidden af provisionsforbuddet. Endvidere bliver forholdet til udenlandske forsikringsselskaber og -mæglere i relation til provisionsforbuddet belyst.

Morten Samuelsson
mos@kromannreumert.com

Artiklen indeholder en udførlig gennemgang af overgangsreglerne, både for så vidt angår reglen om eksisterende aftaler om provision mellem en forsikringsmægler og et forsikringsselskab, og for så vidt angår reglen om formidling af arbejdsmarkedspensionsordninger.

Endelig indeholder artiklen et afsnit om de øvrige ændringer af forsikringsformidlingsloven, der blev gennemført ved lovændringen i 2006 samt et afsnit om de sanktioner, som loven giver mulighed for at anvende ved overtrædelse af reglerne.

I. Nye regler i 2006

Ved lov nr. 524 af 9. maj 2006 blev lov om forsikringsformidling („forsikringsformidlingsloven“) ændret. De fleste ændringer trådte i kraft 1. juli 2006.

Forud for lovændringen havde der været en langvarig offentlig debat om forsikringsmægleres uvildighed, når de formidle pensionsordninger til kunder. Og som man kan se i loven og dens bemærkninger, er formålet med loven at gøre op med de forhold, der kan føre til, at der stilles spørgsmål ved, om forsikringsmæglere nu virkelig også opfylder sin

for nemste opgave, nemlig at være en uafhængig rådgiver for forsikringskunden.

Den mest markante ændring – og givet vis den mest diskuterede i branchen – er bestemmelsen om, at forsikringsmægleren ikke lænere må modtage provision eller andet vederlag fra forsikringsselskabet i tilknytning til det konkrete kundeforhold – det såkaldte provisionsforbud.

Tine Egelund Thomsen er advokat (L) og ansat hos advokatfirmaet Kromann Reumert. Morten Samuelsson er advokat (H), partner i advokatfirmaet Kromann Reumert, Ph.D., og har skrevet artikler og bøger om bl.a. forsikringsret og erstatningsret.

De nye regler om forsikringsmægleres aflønning gælder ved formidling af såvel livsforsikring, skadesforsikring og pensionsordninger. De gælder derimod ikke ved reassurance.

2. Forbuddet mod provision

Det fremgår af den nye § 14 a, stk. 2, i forsikringsformidlingsloven, at forsikringsmæglerne ikke må modtage provision eller andet vederlag fra forsikringsselskabet i tilknytning til det konkrete kundeforhold.

Med det overordnede formål at fremme forsikringskundens tillid til forsikringsmæglerens uvildighed og uafhængighed, er provisionsforbuddet indført for at afskaffe, at forsikringsmæglerne får deres indtjening ved, at forsikringsselskabet betaler en provision, som er en bestemt andel af forsikringskundens præmie.

Som det fremgår af bestemmelsen, knytter provisionsforbuddet sig alene til formidlingen af forsikringer i *det konkrete kundeforhold*. Herved forstås efter bemærkningerne, at en aftale om formidling indgået mellem en forbruger eller erhvervsdrivende på den ene side og en forsikringsmægler på den anden side.

Bestemmelsen om provisionsforbuddet åbner ikke mulighed for, at forsikringsselskabet og forsikringsmægleren på et senere tidspunkt kan indgå aftale om, at forsikringsmægleren mod betaling fra selskabet skal varetage f.eks. nogle af selskabets administrative opgaver i relation til den konkrete kunde. Der vil derfor kunne være tale om en omgåelse af provisionsforbuddet, hvis f.eks. kunden får en standardmæssig rabat på forsikringspræmien, fordi forsikringen er mæglerbetjent, og der derfor er opgaver, som forsikringsselskabet slipper for at varetage, men kunden samtidig skal betale et beløb svarende til denne rabat til forsikringsmægleren.

Lovgiver har således været opmærksom på, at provisionerne til en vis grænse har kunnet

begrundes med sparede udgifter for forsikringsselskaberne, fordi forsikringsmæglerne har udført administrative funktioner, som forsikringsselskaberne ellers skulle stå for, men det har ikke kunnet begrunde lempelser i provisionsforbuddet.

Provisionsforbuddet er ikke til hinder for, at en forsikringsmæglervirksomhed og et forsikringsselskab indgår aftaler om, at forsikringsmæglervirksomheden yder bistand til selskabet, og at forsikringsmæglervirksomheden aflønnes herfor.

Med andre ord betyder provisionsforbuddet ikke, at forsikringsmæglerne ikke mod vederlag må levere ydelser til forsikringsselskaber (men forsikringsmægleren skal naturligvis være opmærksom på, at der gælder et almindeligt krav om uafhængighed).

Provisionsforbuddet er ikke til hinder for, at det honorar som en forsikringsmæglervirksomhed skal have i henhold til en aftale om formidling af en pensionsordning omfattet af pensionsbeskatningslovens afsnit 1, indregnes i forsikringspræmien (dog maksimalt over en periode over 3 år), og at selskabet betaler honoraret til forsikringsmægleren, jf. forsikringsformidlingslovens § 14 a, stk. 1.

Bestemmelsen kom ind i lovforslaget som et ændringsforslag i Erhvervsudvalgets betænkning af 21. marts 2006, og den sikrer, at de mæglerbetjente kunder, der tegner pensionsforsikringer omfattet af pensionsbeskatningsloven, kan få skattefradrag også for honoraret til forsikringsmæglervirksomheden. Dermed stilles de mæglerbetjente kunder ikke ringere i skattemæssig henseende i forhold til forsikringsselskabets direkte betjente kunder.

Denne ændring betyder ikke, at der ikke gælder et provisionsforbud. Det er nemlig heller ikke for denne type pensionsordning tilladt for et forsikringsselskab og en forsikringsmægler at indgå provisionsaftale for de ydelser, som forsikringsmægleren har indgået aftale med kunden om at levere.

Provisionsforbuddet er ikke til hinder for, at

forsikringselskabet formidler betaling af provision fra kunden til forsikringsmægleren, eller at forsikringselskabet yder finansiering til kunden til betaling af provisionen, jf. forsikringsformidlingslovens § 14 a, stk. 3. I ingen af disse tilfælde er der jo tale om, at der foreligger en aftale mellem forsikringselskabet og forsikringsmægleren om aflønning af forsikringsmægleren, og de strider derfor ikke mod formålet med indførelsen af provisionsforbuddet.

2.1. Provision til udenlandske forsikringselskaber

Forsikringsformidlingslovens § 14 a, stk. 4, indeholder en egentlig undtagelse til provisionsforbuddet. Det fremgår nemlig heraf, at en forsikringsmægler må modtage provision fra et forsikringselskab, der ikke har hjemsted eller er etableret ved en filial her i landet. Dog er forsikringsmægleren forpligtet til at videresende provisionen til kunden.

Undtagelsen finder anvendelse på forsikringselskaber, der udøver grænseoverskridende tjenesteydelsesvirksomhed her i landet i medfør af reglerne i forsikringsdirektiverne.

Baggrunden for undtagelsen er den, at når det er hensynet til kunden, der varetages med reglerne, bør reglerne også kunne fraviges i det omfang, det bedst tjener kundens interesser.

Der kan nemlig opstå tilfælde, hvor kundens forsikringsbehov er af en sådan karakter, at det kun er et udenlandsk forsikringselskab, der ikke har filial her i landet, der kan løfte opgaven. Og i den situation kan det ikke udelukkes, at et udenlandsk forsikringselskab enten ikke kan eller ikke ønsker at afgive tilbud på en forsikring uden indregning af provision til forsikringsmægleren. Det er naturligvis ikke i den pågældende kundes interesse, og derfor gælder provisionsforbuddet ikke i dette tilfælde.

Lovens formål om at fremme kundens tillid til forsikringsmæglerens uvildighed og uafhængighed er dog varetaget ved, at forsikringsmægleren er forpligtet til at videresende provisionen til kunden. Derved genskabes gennemsigtigheden i forsikringsmæglerens aflønning.

2.2. Provision til udenlandske forsikringsmæglere

Udenlandske forsikringsmæglere er ikke omfattet af provisionsforbuddet.

En dansk kunde kan derfor fortsat benytte en udenlandsk forsikringsmægler, og denne forsikringsmægler kan modtage provision fra det forsikringselskab, som kunden tegner forsikring hos.

Dette gælder uanset, om kunden vælger at placere sine forsikringer i et dansk eller udenlandsk forsikringselskab. Og det gælder, selv om den udenlandske forsikringsmægler måtte være etableret her i landet ved filial, når kunden har fravalgt sig betjening af denne filial, jf. de specielle bemærkninger til forsikringsformidlingslovens § 14 a, stk. 4.

Kunden har i denne situation selv valgt at give afkald på den beskyttelse, der tilstræbes med provisionsforbuddet, og det respekteres – naturligvis – med de nye regler.

At kunden har *fravalgt* sig betjening af en dansk filial, må betyde, at kunden selv – ved at rette direkte henvendelse til den udenlandske forsikringsmægler i udlandet – har besluttet at lade sig betjene af en udenlandsk forsikringsmægler – provisionsforbuddet kan naturligvis ikke omgås ved, at en dansk filial af en udenlandsk forsikringsmægler henviser kunden til et kontor i udlandet for at opnå mulighed for provision.

På tilsvarende vis må hverken en dansk eller udenlandsk forsikringsmægler omgå provisionsforbuddet ved at henvise kunden til en filial i udlandet.

3. Overgangsregler

3.1. Udgangspunktet

Det er tilladt for en forsikringsmægler at modtage provision eller andet vederlag i tilknytning til et konkret kundeforhold frem til den 1. juli 2011, hvis det sker i henhold til en aftale med et forsikringselskab indgået inden den 1. juli 2006, jf. § 3, stk. 1, i ændringsloven.

Herved gives forsikringsmæglere og forsikringselskaber en periode til at indrette sig på de nye regler. Og samtidig blev der taget hensyn til de betænkeligheder om ekspropriationsretlige spørgsmål, som Justitsministeriet under lovforslagets behandling anførte, at det ville give anledning til, hvis provisionsforbuddet uden overgangsordning fik virkning for rettigheder i medfør af eksisterende aftaler.

Det afgørende kriterium for, om man er inden for denne overgangsregels anvendelsesområde er tidspunktet for indgåelsen af den aftale, der fastsætter bestemmelse om provision til forsikringsmægleren.

Derimod er det underordnet, om det konkrete kundeforhold er etableret før eller efter 1. juli 2006, ligesom det ikke er en betingelse, at det konkrete forhold fremgår af aftalen (hvilket jo selvsagt også er umuligt i de tilfælde, hvor det først etableres efter 1. juli 2006).

Forslaget til ændringsloven blev fremsat i november 2005. I tidsrummet herfra og til lovens ikrafttræden har der sikkert været nogen, der har tænkt, om ikke de skulle se at få indgået nogle aftaler med bestemmelser om provision inden klappen herfor gik ned med udgangen af juni 2006. Og det har de pågældende ikke været forhindret i at gøre, fordi Finanstilsynet og Økonomi- og Erhvervsministeriet netop valgte at fastsætte skæringsdagen til dagen for lovens ikrafttræden.

Det var derfor ikke omgåelse af loven at forny allerede eksisterende aftaler eller at indgå nye aftaler i perioden mellem lovforslagets fremsættelse (og vedtagelse) og lovens

ikrafttræden den 1. juli 2006, og der kan derfor – med mindre aftalerne ændres, se nedenfor – udbetales provision i henhold til disse aftaler frem til 1. juli 2011.

Overgangsreglen gælder i øvrigt kun for provisionsaftaler, som det var tilladt at indgå inden 1. juli 2006. Da provision ved offentligt udbud allerede var forbudt før 1. juli 2006, er der ingen mulighed for at fortolke overgangsbestemmelserne sådan, at der for de aftaler, der får lov til at fortsætte, ikke længere skulle gælde et forbud mod provision ved offentlige udbud.

En forsikringsmægler skal skriftligt oplyse kunden om aftaler, der er omfattet af overgangsreglen, og som er relevante for det konkrete kundeforhold, jf. ændringslovens § 3, stk. 4. Dette med henblik på, at kunden skal kunne vurdere størrelsen af forsikringsmæglerens honorar.

For at offentligheden kan følge med i, hvor hurtigt afviklingen af provisionsaftalerne foreløber, skal forsikringselskaberne en gang årligt indberette antallet af provisionsaftaler, som er omfattet af overgangsreglen, samt angive, med hvilke forsikringsmæglere aftalerne er indgået. Indberetningen skal ske til Finanstilsynet, der offentliggør dem på sin hjemmeside.

Det fremgår af Finanstilsynets hjemmeside, at indberetningerne pr. den 1. juli 2006 viser, at 29 forsikringselskaber har indberettet 1260 provisionsaftaler med 155 forsikringsmæglere. Tallene pr. den 1. juli 2007 er ikke kendt endnu.

3.2. Ændring af en aftale omfattet af overgangsreglerne

Selvom en provisionsaftale er omfattet af overgangsreglen i ændringslovens § 3, stk. 1, træder provisionsforbuddet alligevel i kraft før 1. juli 2011, hvis der ændres i aftalen, jf. ændringslovens § 3, stk. 3.

Det fremgår af bemærkningerne, at der ved ændringer i en aftale forstås enhver materiel

ændring af aftalen, herunder tilføjelser og udvidelser. Som et eksempel på en formel ændring, der ikke fører til, at aftalen bliver omfattet af provisionsforbuddet, er nævnt ændring af aftaleparternes adresse.

De eneste ændringer, der kan foretages i eksisterende provisionsaftaler indgået før 1. juli 2006 uden, at disse bliver „fanget“ af de nye regler, er således helt formelle ændringer, og muligheden for at ændre i aftalerne er derfor yderst beskeden, hvis man ønsker at forsætte med at være omfattet af overgangsreglen.

3.3. Formidling af arbejdsmarkedspensionsordning

Ved en arbejdsmarkedspensionsordning forstås en virksomhedsordning på de ansattes vegne om f.eks. alders-, invalide- og børnepensionsdækning. En sådan ordning skal i relation til beløbsgrænserne, jf. nedenfor, betragtes som én samlet aftale, hvor de ansattes præmier og arbejdsgiverens præmiebetaling vurderes samlet.

Ændringslovens § 3, stk. 2, indeholder bestemmelse om en overgangsordning for arbejdsmarkedspensionsordninger, der indskrænker anvendelsesområdet for den almindelige overgangsregel.

§ 3, stk. 2, finder også anvendelse på rammeaftaler for en branche eller koncern, hvor det er aftalt med forsikringselskabet, at virksomheder indenfor branchen eller koncernen kan tilslutte sig en indgået pensionsaftale løbende. Virksomhedernes samlede årlige præmie vurderes i så fald under ét i relation til de angivne beløbsgrænser.

For arbejdsmarkedspensionsordninger, der er etableret før den 1. juli 2006, kan forsikringsmægleren modtage provision og andet vederlag indtil den 1. juli 2011 i overensstemmelse med den almindelige overgangsregel i ændringslovens § 3, stk. 1.

Herudover er hovedreglen for arbejdsmarkedspensionsordninger, at forsikringsmægleren

efter 1. juli 2007 ikke må modtage provision af nye arbejdsmarkedspensionsordninger. Nye arbejdsmarkedspensionsordninger er ordninger, der er etableret efter 1. juli 2006 i henhold til en provisionsaftale, der eksisterede før lovens ikrafttræden.

Forbuddet er modificeret, når det gælder små arbejdsmarkedspensionsordninger. Små arbejdsmarkedspensionsordninger er i loven defineret ud fra den samlede årlige præmie.

Som led i en etapemæssig indførelse af forbud mod provision er det således frem til 1. juli 2009 tilladt at modtage provision af en arbejdsmarkedsprovisionsordning, hvis den samlede årlige præmie er mindre end 4 mio. kr.

Efter 1. juli 2009 reduceres denne beløbsgrænse, så det herefter alene er tilladt at modtage provision af en arbejdsmarkedspensionsordning, hvis den samlede årlige præmie er mindre end 2 mio. kr.

Ordlyden af ændringslovens § 3, stk. 2, har givet anledning til tvivl. Nogle har ment, at der også efter 1. juli 2007 må betales provision af nye arbejdsmarkedspensionsordninger med præmie på kr. 4 mio. eller derover, hvis blot ordningerne er etableret *før* 1. juli 2007. Andre har ment, at der ikke må modtages provision efter 1. juli 2007 for ordninger på 4 million kr. og efter 1. juli 2009 for ordninger på 2 million kr., hvis ordningerne er oprettet efter 1. juli 2006.

Finanstilsynets meddelelse af 16. maj 2007 har kastet lys over denne tvivl. Finanstilsynet har nemlig indskærpet, at der fra den 1. juli 2007 er et forbud mod provision på alle ordninger på 4 mio. kr. eller derover, der er oprettet efter 1. juli 2006, og at der fra den 1. juli 2009 er et tilsvarende forbud også for alle ordningen på 2 mio. kr. eller derover, der er oprettet efter 1. juli 2006.

Ved anvendelsen af overgangsreglerne ved formidling af en konkret arbejdsmarkedspensionsordning er der således 3 datoer, der er vigtige ved besvarelsen af spørgsmålet om, hvorvidt forsikringsmægleren kan få provi-

sion – nemlig 1. juli 2006, 1. juli 2007 og 1. juli 2009. I forhold til, om provisionsaftalen i det hele taget er omfattet af overgangsreglerne er der kun en dato, der er vigtig – nemlig 1. juli 2006.

4. Øvrige ændringer

Med ændringen af § 13 i forsikringsformidlingsloven blev tidspunktet for forsikringsmæglerens information om forskellige forhold vedrørende sin virksomhed, forsikringsmægleren skriftlige formulering af kundens krav samt forsikringsmæglerens skriftlige begrundelse for sin rådgivning, fremrykket så den skal gives inden en konkret forsikringsaftale indgås.

Herved får bestemmelsen samme formulering som de regler i direktiv 2002/92/EF af 9. december 2002 om forsikringsformidling, som bestemmelsen gennemfører.

Bestemmelsen har til formål at medvirke til at sikre, at forsikringsmægleren ikke sætter egne interesser frem for kundens.

Med den ændrede formulering af § 14 i forsikringsformidlingsloven lovfæstes det, at parterne skal indgå en samarbejdsaftale, der fastsætter, hvilke opgaver forsikringsmægleren skal udføre for kunden. Endvidere skal det beløb angives, som kunden skal betale for forsikringsmæglerens ydelser i forbindelse med forsikringsordningens etablering og øvrige ydelser i det første år af forsikringsforholdets løbetid.

Det fremgår af bemærkningerne, at formålet med den ændrede bestemmelse er at sikre, at den mæglerbetjente kunde er vidende om, at det er kunden selv, der skal betale for forsikringsmæglerens ydelser, og at det ikke er omkostningsfrit for kunden at anvende en forsikringsmægler.

Endvidere skal forsikringsmægleren skriftlig en gang årligt meddele kunden størrelsen af de samlede omkostninger, der har været forbundet med at anvende forsikringsmægleren i det pågældende år, samt størrelsen af ethvert vederlag, som forsikringsmægleren har modtaget fra tredjemand i forbindelse med kundeforholdet, jf. § 14, stk. 2.

Vederlag fra tredjemand kan ikke forstås som vederlag fra et forsikringssselskab for udførelsen af særlige opgaver for forsikrings-selskabet, der relaterer sig til det konkrete kundeforhold, da dette vil være i strid med provisionsforbuddet.

Den ændrede § 14 skal medvirke til at sikre et af de overordnede formål med ændringsloven, nemlig fuld gennemsigtighed omkring aflønning af forsikringsmægleren.

Bestemmelsen om forsikringsmæglervirksomhedens informationspligt efter lovens § 14, stk. 2, trådte først i kraft 1. juli 2007.

5. Overtrædelse af reglerne – offentliggørelse – bøde

Finanstilsynet kan i medfør af forsikringsformidlingslovens § 49 a, offentliggøre navnet på den virksomhed, der overtræder provisionsforbuddet, eller der i øvrigt overtræder forsikringsformidlingslovens §§ 13 og 14 og § 14 a, stk. 1, 5. pkt. og stk. 4, 2. pkt., jf. ovenfor.

Overtrædelse af de nævnte bestemmelser – inklusiv overgangsreglerne i ændringsloven – kan straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, jf. forsikringsformidlingslovens § 54, stk. 1, og ændringslovens § 3, stk. 6.